

ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32

**Problem and Solving Guidelines for Academic Administration of Small School under
Secondary Educational Service Area Office 32**

พัชรมณ สระแก้ว (Patchamon Sakaew) * คร.ปิยาภรณ์ ศิริพานุมาศ

(Dr.Piyaporn Siripanumas)** คร.สุรชัย ปิยานุกูล (Dr.Surachai Piyanukul)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกใช้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน รวม 492 คน การศึกษาครั้งนี้ศึกษาทั้งประชากร ส่วนกลุ่มที่สอง ใช้ในการจัดสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู รวม 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาค่อนข้างสูงในระดับปัญหาหนัก ($\bar{x} = 3.96$, S.D.=.69) ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาทุกภาคส่วนควรให้ความร่วมมือกันในการทำงานเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและเกิดผลดีแก่ผู้เรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were : to study problems and solving guidelines for academic administration of small school under Secondary Educational Service Area Office 32. The population was divided into two group : the first was 492 administrator and teachers who had academic administration problems and second was 14 administrator and chief academic who had a group conversation to seek solutions academic administration problems. The tools were the questionnaire and group conversation for the questions. The statistical analyses were frequency, percentage, mean and standard deviation. The results were as follows : Overview have problem the high level ($\bar{x} = 3.96$, S.D.= .69), solving guidelines all sectors should collaborate to make goals and achieve better results for students.

Key words : Problems and solving guideline

คำสำคัญ : ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา

*นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

***อาจารย์ สาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียน เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือการให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน ซึ่งในการดำเนินการบริหารงานวิชาการพบเจอปัญหาหลายอย่าง โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการดำเนินงานค่อนข้างมาก ทั้งทางด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัด ประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนทั้งสิ้น

การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบบริหารไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงผู้บริหารจะกระทำเพียงคนเดียว แต่มีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความต้องการที่ไม่เหมือนกันจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะนำเอาเทคนิค วิธีการ และกระบวนการที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา ปรีชาพร (2535) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายงาน ให้สถานศึกษาเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ แต่ในการดำเนินงานของสถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ไม่บรรลุเป้าหมายตามแนวนโยบายของเขตพื้นที่ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง และเป็นผู้ได้รับผลกระทบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อหาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก และนำปัญหามาหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดและมีมาตรฐานต่อไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 48 คน และครูผู้สอน จำนวน 444 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2557 รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 492 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้มาจากจำนวนประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 48 คน และครูผู้สอน จำนวน 444 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2557 รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 492 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับปัญหา 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form or Unstructured Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนตามเป้าหมายพร้อมกำหนดวันรับคืน โดยผู้วิจัยได้จำหน่ายซองพร้อมติดแสตมป์ให้ทางโรงเรียนส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัย กรณีที่ทางโรงเรียนไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับ ผู้วิจัยได้ไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองได้แบบสอบถามคืน จำนวน 492 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่รับคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามแล้วเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมาย และการจัดอันดับ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้ผลการวิจัยดังนี้

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก	ผู้บริหารโรงเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียน	3.91	.36	มีปัญหามาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.97	.71	มีปัญหามาก
3. ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา	4.09	.80	มีปัญหามาก
4. ด้านการประกันคุณภาพภายใน	4.00	.76	มีปัญหามาก
5. ด้านการพัฒนาใช้สื่อ และเทคโนโลยี	4.01	.71	มีปัญหามาก
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.86	.69	มีปัญหามาก
7. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.87	.77	มีปัญหามาก
เฉลี่ยรวม	3.96	.69	มีปัญหามาก

จากตาราง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปัญหาทุกข้อ ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=.69) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปัญหา โดยด้านที่มีปัญหาสูงสุด ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาใช้สื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.01$)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน และจากการสอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตร พบปัญหา คือ หลักสูตรแกนกลางของโรงเรียนขนาดเล็กยังไม่เชื่อมโยงกับหลักสูตรโรงเรียนและบริบทของนักเรียน มีครูไม่ตรงตามรายวิชาที่สอน ขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบปัญหา คือ เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนครูมีน้อย ทำให้ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป จนส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา พบปัญหา คือ โรงเรียนขนาดเล็กขาดบุคลากรในการจัดทำทะเบียนและวัดผล เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลาย ด้านการประกันคุณภาพภายใน พบปัญหา คือ การประเมินโรงเรียนแต่ละครั้งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนมีครูน้อย เมื่อมีการประเมินครูและนักเรียนทั้งโรงเรียนต้องช่วยกันเตรียมงานประเมิน ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่พบปัญหา คือ ระบบอินเตอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึงและสัญญาณยังไม่แรงพอ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เนื่องจากขาดงบประมาณในการดำเนินการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบปัญหา คือ โรงเรียนขนาดเล็กยังขาดงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบปัญหา คือ ครูยังขาดความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้

2.1 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียน

ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านหลักสูตรแกนกลาง ไม่มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรโรงเรียน และบริบทของนักเรียน ขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรจากทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จากปัญหาดังกล่าวคณะผู้บริหารและครูได้ร่วมกันระดมความคิดเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ได้ข้อสรุปดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็กควรร่วมมือกันในการจัดทำหลักสูตร ให้สอดคล้องและเสริมความมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับชาติ ตรงตามความต้องการของชุมชน และนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลแก่ผู้เรียน มีการประเมินผลหลักสูตร และมีการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตรไปปรับปรุงแก้ไข

2.2 แนวทางแก้ปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนครูน้อย จำนวนนักเรียนลดลงทุกปี จำนวนครูจึงลดลงตามสัดส่วน และนอกจากงานสอนแล้ว ครูยังมีงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ จำนวนครูที่น้อยแต่ภาระงานยังคงมีสายงานเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ อีกปัญหาคือ ครูมีคุณวุฒิไม่ตรงสาขาวิชาที่สอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง แนวทางแก้ปัญหาคือ โรงเรียนขนาดเล็กควรสะท้อนให้หน่วยงานส่วนกลางเห็นความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าว และขอบุคลากรในรายวิชาที่ขาดจากหน่วยงานต้นสังกัด เพราะถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กถึงแม้จะมีนักเรียนน้อย ไม่คุ้มค่ากับการบริหารจัดการก็จริงแต่โรงเรียนขนาดเล็กมีความใกล้ชิดกับชุมชน และนักเรียนบางคนที่มีฐานะยากจนยังคงพอมีกำลังทรัพย์มาเรียนได้

2.3 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนยังขาดการมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและยุติธรรม ผู้บริหารและครูหัวหน้างานบริหารงานวิชาการ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ครูควรใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลายและคำนึงถึงความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคล บุคลากรทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรกำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้พร้อมสำหรับการประเมิน ควรลดการประเมินบางอย่างที่ไม่จำเป็นเพราะการประเมินและบ่อยเกินไปทำให้ครูผู้สอนไม่มีเวลาได้ทำการเรียนการสอน ปัญหาการจัดทำแผนการวัดและประเมินผล ของครูในแต่ละรายวิชา จัดทำแผนการวัดและประเมินผลของครูในแต่ละรายวิชา ผู้บริหารควรกำกับ ติดตามให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บรรลุตามเป้าหมายและแนวทางที่สถานศึกษากำหนดไว้ โรงเรียนควรส่งเสริมพัฒนาระบบและเทคนิควิธีการวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้ต่าง ๆ แก่ครู และบุคลากรของโรงเรียน ครูควรวัดและประเมินผลให้ตรงกับตัวชี้วัดหรือมาตรฐานการเรียนรู้ ครูควรนำผลการวัดและประเมินไปวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2.4 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการประกันคุณภาพภายใน

ปัญหาที่พบ คือ การประเมินที่บ่อยเกินไป ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนของนักเรียน เนื่องจากในการประเมินแต่ละครั้งโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนครูน้อย ทั้งครูและนักเรียนต้องร่วมกันจัดเตรียมการประเมิน แนวทางแก้ปัญหา คือ ทางส่วนกลางต้นสังกัดควรทบทวนและวางแนวทางในการบริหารจัดการรูปแบบการประเมินและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินแต่ละครั้งไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อย เพื่ออำนวยความสะดวกต่อทางโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความจำกัดด้านจำนวนครู

2.5 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการพัฒนาใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดสื่อ และเทคโนโลยี ที่ทันสมัย ระบบอินเทอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึงและสัญญาณยังไม่แรงพอ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เนื่องจากขาดงบประมาณในการดำเนินการ แนวทางการแก้ปัญหา คือ จัดหางบประมาณ การสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและองค์กรอื่น ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน ตามบริบทของรายวิชา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

2.6 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

ปัญหาที่พบคือโรงเรียนขนาดเล็กยังขาดงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แนวทางการแก้ปัญหา คือ ทำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนโดยใช้กลยุทธ์ ประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งทุนภายนอกและการสร้างทีมงาน โดยใช้กิจกรรมย่อย การประชุม การมอบหมายงาน การนิเทศติดตาม ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบ ICT ให้ทันสมัย พร้อมใช้งาน โดยขอเพิ่มงบประมาณให้โรงเรียนขนาดเล็ก

2.7 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ปัญหาที่พบ คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากภาระงานพิเศษค่อนข้างมาก จึงไม่มีการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง แล้วนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้จริง แนวทางการแก้ปัญหา คือ อบรมให้ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนศึกษาดูงานตามแหล่งต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูพร้อมที่จะเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้า เพื่อช่วยเหลือกลุ่มครูที่ไม่สามารถทำงานวิจัยด้วยตนเองได้ เผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณชน และมีกรณีศึกษา กำกับ ติดตาม เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป นิเทศการเรียนการสอนแก่ครูโดยเน้นกรณีศึกษาแบบกัลยาณมิตร

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีปัญหอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องงานวิจัยของ สมาน(2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาคือด้านหลักสูตรและการนำไปใช้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพียงตะวัน (2558) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน รองลงมาคือด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรวัต (2555) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ที่พบว่ามีปัญหา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน

ด้านการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กควรร่วมมือกันในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้อง และเสริมความมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับชาติ ตรงตามความต้องการของชุมชน และนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลแก่ ผู้เรียน มีการประเมินผลหลักสูตร และมีการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตรไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมาน (2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาด้านหลักสูตรและการ นำไปใช้ โรงเรียนควรมีการปรับปรุงพัฒนาและทบทวนการใช้หลักสูตรในทุกปีการศึกษา และสอดคล้องกับ สุคนธา (2558) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าสถานศึกษาควรวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยกำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน กำหนดแนวทางปฏิบัติ มีการศึกษาบริบทของท้องถิ่นให้ ตรงกับสภาพที่แท้จริงพร้อมทั้งมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายภาระงานประชุมชี้แจง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีการประเมินการใช้หลักสูตร โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตร

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนครูน้อย ควรสะท้อนให้หน่วยงานส่วนกลาง เห็นความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าว ไม่ควรลดจำนวนครูลง และขอบุคลากรในรายวิชาที่ขาดจากหน่วยงานต้นสังกัด เพราะถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กถึงแม้จะมีนักเรียนน้อย ไม่คุ้มค่ากับการบริหารจัดการก็จริงแต่โรงเรียนขนาดเล็กก็มี ความใกล้ชิดกับชุมชน และนักเรียนบางคนที่มีฐานะยากจนยังคงพอมีกำลังทรัพย์มาเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภวัฒน์ (2548) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี กล่าวว่า ครูคนเดียวสอนทุกกลุ่มสาระ ทำให้ขาดทักษะหรือความถนัดในบาง กลุ่มสาระ

ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ควรใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เน้นการ ประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับ สุคนธา (2558) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการ บริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า การ ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า สถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายและ เป้าหมาย โดยร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เข้าใจตรงกัน พร้อมส่งเสริมให้ครูส่งแผนการวัดและประเมินผลรายวิชา และมีการวัดผลและประเมินผลโดยเน้นตามสภาพจริง

ด้านการประกันคุณภาพภายใน ควรกำหนดเป้าหมายและนโยบายในการทำงานร่วมกัน ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการร่วมมือในการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สอดคล้องกับ สุคนธา (2558) ได้ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยมีคณะทำงานเพื่อ ประสานงานกับครูเพื่อสร้างความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการพัฒนาใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม การ เรียนการสอน ตามบริบทของรายวิชา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพล (2548) ได้ ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า แนวทางแก้ปัญหาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี คือ รัฐควรจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ให้เพียงพอกับความต้องการและให้ครูผลิตสื่อใช้เอง

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ควรทำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน โดยใช้กลยุทธ์ ประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งทุนภายนอกและการสร้างทีมงาน โดยใช้กิจกรรมย่อย การประชุม การมอบหมายงาน การนิเทศติดตาม ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบ ICT ให้ทันสมัย พร้อมใช้งาน โดยขอเพิ่มงบประมาณให้โรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพล (2548) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า แนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ ควรจัดหางบประมาณและขอความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ และให้สถานศึกษาจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ควรอบรมให้ความรู้แก่ครู และส่งเสริมครูให้ทำวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธา (2558) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนาในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และสนับสนุนให้ครูนำเสนอผลงานการวิจัยระดับชาติ เผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียน มีการแต่งตั้งกรรมการในการติดตามการทำวิจัยในชั้นเรียน และประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน สถานศึกษาควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูในการทำการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ดังนี้

1.1 เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะมีบุคลากรค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการระบบงานอื่น ๆ ส่งผลทำให้ระบบการบริหารงานวิชาการขาดประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนควรมีการวางแผนงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ส่วนกลางไม่ควรลดจำนวนครูของโรงเรียนขนาดเล็กลงเพียงเพราะจำนวนเด็กมีน้อย เพราะการลดจำนวนครูลงส่งผลกระทบต่อรายวิชาที่สอน ซึ่งยังคงมีเท่าเดิม

1.2 ไม่ควรยุบโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะโรงเรียนขนาดเล็กยังคงมีบทบาทสำคัญต่อชุมชน มีความใกล้ชิดและเข้าถึงชุมชนได้มาก อีกทั้งยังสามารถช่วยเหลือเด็กที่มีฐานะยากจนที่ไม่สามารถไปเรียนต่างอำเภอได้หากมีการยุบโรงเรียนขนาดเล็กลง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในโอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.สุรชัย ปิยานุกูล ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ร่วม ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาช่วยให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางช่วยเหลือ ตรวจสอบ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์

เอกสารอ้างอิง

- จิรพล พวงคำ. (2548). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบูรณ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เพียงตะวัน ฤทธิธรม (2558). สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- เรวัต ภิรมย์ไกรภักดิ์. (2555). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมาน กลมกุล. (2559). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศุคนธา ดิษฐสุนนท์ (2558). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โสภวัฒน์ เหลาธรรม. (2548). สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี. วารสาร วิจัยวิชาการ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.